

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 8 Sayı: 39 Volume: 8 Issue: 39

Ağustos 2015 August 2015

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

GELENEKSEL TÜRK SANAT MÜZİĞİ DERSİNE İLİŞKİN TUTUM ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ DEVELOPMENT OF THE ATTITUDE SCALE FOR THE COURSE OF TRADITIONAL TURKISH MUSIC COURSE

Abdurrahim Can ELDEMİR*

Öz

Bu çalışma, “Geleneksel Türk Sanat Müziği” dersine ilişkin likert tipi bir tutum ölçeği geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmaya literatür taraması yapılarak başlanmış ve benzer çalışmalar incelenerek temel bir fikir oluşturulmuştur. Oluşturulan temel fikir çerçevesinde 2013-2014 eğitim-öğretim yılı güz yarıyılında Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı’nda öğrenim görmekte olan 40 öğrenciyeye Geleneksel Türk Sanat Müziği dersine ilişkin görüşlerini içeren bir kompozisyon yazdırılmıştır. Elde edilen veriler kapsamında 26’sı olumlu, 14’ü olumsuz önermeden oluşan 40 maddelik taslak bir ölçek oluşturulmuştur. Taslak ölçek, kapsam geçerliliği için uzmanlara gönderilmiş ve gelen geribildirimler doğrultusunda ölçek tekrar düzenlenerek Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Gazi Osmanpaşa Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören, Geleneksel Türk Sanat Müziği dersini almış veya almakta olan 258 3. ve 4. sınıf öğrencisine uygulanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği faktör analizi yapılarak belirlenmiştir. Faktör analizinde varimax dönüşümlü temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı ve madde toplam korelasyonları da hesaplanarak Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,929$ olarak bulunmuştur. Elde edilen bütün bu bulgular değerlendirildiğinde, geliştirilen Geleneksel Türk Sanat Müziği Dersi Tutum ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Geleneksel Türk Sanat Müziği Dersi, Tutum, Ölçek.

Abstract

This research aims to develop a likert-type attitude scale for the course of “Traditional Turkish Classical Music”. Initially, a literature review was conducted, and the similar research were reviewed in order to have a general idea. In accordance with this general idea, a total of 40 students, who study in the Branch of Music Education in the Department of Fine Arts Education at the Faculty of Education in Çanakkale Onsekiz Mart University in the fall semester of 2013-2014 academic year, were asked to write a composition on their opinions towards the course of Traditional Turkish Classical Music. A draft scale consisting of 40 items, 26 of which were positive and 14 of which were negative propositions, was created based on the data of the research. The draft scale was delivered to the experts to secure the content validity of the scale. Having been edited in accordance with the feedbacks, the scale was applied to a total of 258 students, consisting of junior and senior students who are studying in the Branch of Music Education in Çanakkale Onsekiz Mart University, Balıkesir University, Gazi University, Konya Necmettin Erbakan University and Gazi Osmanpaşa University and have completed or are now pursuing the course of Traditional Turkish Classical Music. The construct validity of the scale was determined by means of factor analysis. The factor analysis utilized a principal-component factor analysis with varimax rotation. The internal consistency coefficient and item-total correlations of the scale were calculated and Cronbach's alpha reliability coefficient of the scale was found as $\alpha=0,929$. Given these findings, it can be concluded that the scale of the Course of Traditional Turkish Classical Music is a reliable and valid scale.

Keywords: Course of Traditional Turkish Classical Music, Attitude, Scale.

1. Giriş

Tutum Latince “aptus” sözcüğünden türetilmiştir. “Eylem için elverişli ve hazır” anlamında kullanılan bu sözcük doğrudan gözlenebilen şeyleri ima eder. Günümüzde tutum üzerinde çalışan araştırmacılar tutumu, doğrudan gözlenebilir olmasa da davranışı önceleyen, eyleme ilişkin seçim ve kararlarımıza yön veren bir yapı olarak görmektedir (Hogg & Vaughan, 2011: 174). Tutum bazı davranış bilimciler göre zihinsel bir öge, bazılarına göre davranışı yönlendiren duyumsal bir ön düşünce, bazılarına göre de ideoloji veya kanaat oluşumunu etkileyen bir değerler bütünü, bir vaziyet alıştıdır. Tutumu araştıran araştırmacılar benimsedikleri yaklaşım biçimlerine göre çeşitli tanımlamalar ortaya koymuş, bundan dolayı da tutuma ilişkin birçok tanım ortaya çıkmıştır (Güney, 2008: 218).

Bir tanımda tutum, organize olmuş uzun süreli duygu, inanç ve davranış eğilimi olarak, başka bir tanımda ise bireyin kendi algı dünyasının bir yönü ile motivasyon, heyecan, idrak ve öğrenme süreçlerinin devamlı bir organizasyonu olarak ifade edilmiştir (Byrne 1977’den Akt: Cüceloğlu, 1991: 521, Krech &

* Yrd.Doç.Dr.,Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, caneldemir@hotmail.com

Crutchfield, 1994: 229). Smith'e (1968) göre tutum; bir bireye atfedilen ve onun psikolojik obje ile ilgili düşünce duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan eğilimdir (Akt: Kağıtçıbaşı, 1999: 102). Tutumlar; nesnelere, insanlara, durumlara ya da dünyanın başka herhangi bir özelliğine karşı hoşlanma ve hoşlanmamalar olarak nitelendirilmekte, soyut düşüncelere ve sosyal politikalara yönelik leyhte ve aleyhte değerlendirmeler ve tepkiler olarak açıklanmaktadır (Atkinson & Atkinson, v.d., 2010: 625).

Tutumlar büyük ölçüde, tepkisel ve edimsel koşullanma ile öğrenme yoluyla sonradan kazanılırlar. Başka bir deyişle insanlar sosyalleşme süreciyle birlikte tutum sahibi olurlar ve tutum oluşması yaşam boyunca devam eder. Bu süreç içinde nelere ilişkin ve ne tür tutumlar oluşturacağımız, ana-baba etkisi, akranların etkisi, kitle iletişim araçları, tutum nesnesiyle olan kişisel yaşantılar gibi çeşitli faktörler tarafından belirlenmektedir (Aydın, 2008: 286-287, Güney, 2008: 229). Tutum, doğrudan gözlemlenemeyen ancak gözlenen bazı davranışsal göstergelerle vardanan, zekâ, güdü v.b. diğer pek çok psikolojik değişken gibi bileşik ve kuramsal bir değişkendir (Erkuş, 2003: 151). Tutum, davranış değil fakat bireyi davranışa hazırlayan bir eğilimdir (Başaran, 2000: 442).

Bireyde öncelikle bilişsel ve duyuşsal öğelerin sonucunda ortaya çıkan davranışa bakılarak o bireyin tutumunun ne olduğuna dair bir yargıya varılabilir. Tutum ile davranış arasındaki ilişki eğitim alanı açısından da oldukça önemlidir (Binbaşıoğlu, 1995: 370-375). Tutum nesnesi bir düşünce, olay, kişi olabileceği gibi çözülmesi gereken bir sorun veya öğrenilmesi gereken bir konu alanı olabilir. Bir öğrenci için öncelikle gerçekleşmesi beklenen kazanımlar, öğrenilecek öğrenim görevleri, bunu planlayarak öğrencinin karşısına getiren öğretmen ve öğrenme ortamını etkileyen her türlü nesne tutum nesnesi olabilir (Başaran, 2000: 236). Benlik saygısı, kaygı, güdü, ilgi, özyeterlik gibi duyuşsal bir karakteristik olan tutum, öğrenme açısından çok önemlidir. Bireyin içinde bulunduğu duruma da bağlı olarak, okul öğrenmeleri başta olmak üzere bu süreçte başarılı olacağına dair inanç ve güven derecesinden oluşan özellikler bütünü, öğrenmeyi olumlu ya da olumsuz etkileyebilirler (Gömleksiz & Kan, 2012: 1174, Erden & Akman, 2006: 262, Senemoğlu, 2005: 406).

Tutumlar eğilimleri ve tercihleri kapsar. Örneğin matematik dersine ilişkin öğrenci tutumu o derse ilişkin başarının büyük ölçüde belirleyicisidir (Saracaoğlu & Küçüköğlü, 2015: 132). Derse veya işlenen konuya karşı öğrencide oluşan olumlu tutum beraberinde, değerli olduğuna inanma, bağlanma, adanma, değerleriyle uyumlaştırma gibi davranışlar getirir. Bir derse yönelik olumlu tutum, belirleyici, güçlü ve kararlı bir duyuşsal bağ ifade eder ve buna bağlı olarak o derste öğrenmeleri beklendiği gibi güçlü bir şekilde etkiler (Özcelik, 1989: 109-110). Öğrenci tarafından derse yönelik geliştirilen olumlu tutumun ve buna bağlı olarak oluşan davranışların akademik başarıyı da olumlu yönde etkileyeceği şüphesizdir.

Bu araştırmada alan olarak müzik öğretmenliği eğitiminin önemli boyutlarından biri olan Geleneksel Türk Sanat Müziği eğitimi dersi esas alınmıştır. Geleneksel Türk sanat müziği dersi müzik öğretmenliğinin temel meslek derslerinden biridir. Öğrencilerin sözü edilen bu derse yönelik ortaya koydukları tavır ve davranışların sağlıklı bir değerlendirmeye tabi tutulabilmesi, davranışların belirleyicisi olduğu varsayılan tutumların bilişsel, duyuşsal veya devinişsel boyutlarıyla güvenilir bir şekilde ölçülebilmesi ile mümkün olabilecektir. Bu ölçümler de ancak geçerli, güvenilir, nitelikli, ihtiyaca dönük ve bilinçli bir şekilde hazırlanmış tutum ölçekleriyle gerçekleştirilebilir. Saydığımız niteliklere sahip tutum ölçeklerinin geliştirilebilmesi, tutum ölçeği geliştirmeye yönelik çalışmaların ne kadar gerekli olduğunu ortaya koymaktadır. Bu çalışma ile Geleneksel Türk Sanat Müziği dersine yönelik öğrenci tutumlarının doğru bir şekilde ölçülebilmesine olanak sağlayacak bir ölçek geliştirilmiştir.

1.1. Çalışmanın Amacı ve Önemi:

Bu araştırma Müzik Eğitimi Anabilim dallarında verilen Geleneksel Türk Sanat Müziği dersine ilişkin öğrenci tutumlarını ölçmeye yönelik bir ölçek geliştirmek amacıyla yapılmıştır. Geliştirilen bu ölçek Müzik Eğitimi Anabilim dallarında verilen Geleneksel Türk Sanat Müziği dersine yönelik geliştirilmiş ilk ölçek olması bakımından önemlidir.

1.2. Çalışma Grubu:

Bu araştırmanın çalışma grubunu Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Gazi Osmanpaşa Üniversitesi Müzik Eğitimi Anabilim Dallarında öğrenim gören, Geleneksel Türk Sanat Müziği dersini almış veya almakta olan 258 3. ve 4. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. 1. ve 2. Sınıf öğrencileri Geleneksel Türk Sanat Müziği dersine ilişkin herhangi bir fikirleri olmadığı düşüncesinden hareketle araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Çalışma grubu için 258 öğrencinin yeterli olduğu söylenebilir. Allreck ve Settle (1995)'e göre araştırmada örneklemin %10'dan daha fazla olması nadiren gereklidir. Eğer çalışma evreni 1000 ise deneyimli araştırmacılar genelde örnekleme sayısını 100 veya buna yakın alırlar. Eğer evren 5000 ise en düşük pratik örnekleme 100 gibi olabilir veya 500 civarında veya evrenin %10'u alınabilir. Eğer evren 10000 veya daha fazla ise, birçok deneyimli araştırmacı 200 ile 1000 arasında bir örnekleme çalışır (Akt: Şeker & Gençdoğan, 2006: 73).

2. Yöntem

2.1. Taslak Tutum Ölçeğinin Hazırlanması:

Ölçek geliştirme çalışmasına ilk olarak 2013-2014 eğitim-öğretim yılında literatür taraması yapılarak başlanmıştır. Ölçek geliştirmeye yönelik kaynaklar ve gerek müzik alanında gerekse müzik alanı dışında geliştirilmiş tutum ölçekleri incelenerek temel bir fikir oluşturulmuştur. "Bu tip testlere dahil edilen cümleler diğer testlerden, yeni yayınlardan ve kitaplardan toplanan çok sayıda cümle arasından seçilir ve söz konusu husustaki farklı görüşlerin ampirik gözlemlerinden yola çıkılarak oluşturulur (Şerif & Şerif, 1996: 520)". Bir sonraki aşama olarak Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda müzik öğretmenliği eğitimi almakta olan 40 öğrenciye Geleneksel Türk Sanat Müziği dersine ilişkin görüşlerini içeren bir kompozisyon yazdırılmıştır. Öğrencilerden elde edilen kompozisyonlara içerik analizi yapılarak tutum ifadesi olabilecek cümleler belirlenmiş ve önermeler şeklinde düzenlenmiştir.

Ölçek literatür çalışmasından elde edilen fikirler ışığında planlanmış ve öğrencilerin yazdığı kompozisyonlardan çıkarılan ifadeler çerçevesinde oluşturulmuştur. Ölçekte yer alan olumlu ve olumsuz ifadelerin sayı bakımından dengeli olmasına dikkat edilmiştir. Bu çalışma sonucunda 26'sı olumlu, 14'ü olumsuz önermeden oluşan 40 maddelik taslak bir ölçek ortaya çıkmıştır. Taslak ölçek oluşturulurken belirlenen maddelerin kapsam geçerliği için ölçme değerlendirme, müzik eğitimi ve Türk dili uzmanlarına danışılmıştır. Uzmanlardan gelen öneriler doğrultusunda maddeler yeniden ele alınmış ve ölçek maddeleri tekrar düzenlenerek rastgele sıralanmıştır.

Yapılan ön hazırlık aşamasında ölçekleme yöntemi olarak Likert Tipi ölçeklemenin kullanılmasına karar verilmiştir. "Likert ölçeği cevaplayıcının bir araştırma ile ilgili yargıları ne derecede tasvip edip etmediğini tespit etmede kullanılır (Karagöz & Ekici, 2004: 39)". Bu ölçekleme tipinde kişilere, araştırılan konuya ilişkin hazırlanan yargı cümleleri verilir. Bu ifadelerin altında veya karşısında yer alan sayısal derecelendirme ölçeği aracılığıyla, yargılar üzerindeki yoğunlaşmalar ortaya çıkarılır ve değerlendirilir. Likert tipi envanterlerin kişilik, tutum ve çeşitli davranışların ölçülmesinde yaygın olarak kullanıldığı söylenebilir (Özgül, 2007: 362, Şimşek, Akgemci & Çelik 2005: 62). Ölçeğin puanlama bölümünde Tezbaşaran'a (2008: 21-22) ait puanlama sistemi kullanılmış, olumlu ifadeler; "tamamen katılıyorum (5)" dan "kesinlikle katılmıyorum (1)" a yani 5'ten 1'e doğru olacak şekilde, olumsuz ifadeler ise "tamamen katılıyorum (1)" dan "kesinlikle katılmıyorum (5)" a yani 1'den 5'e doğru olacak şekilde düzenlenmiştir.

2.2. Verilerin Toplanması ve Analizi:

Taslak ölçeğe son şeklinin verilmesiyle, geçerlik güvenirlik aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada taslak ölçek Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Balıkesir Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi ve Gazi Osmanpaşa Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dallarında 2014-2015 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören 258 öğrenciye uygulanmıştır. Geri dönüşü gerçekleşen ölçekler arasından eksik veya yanlış doldurulduğu düşünülenler, araştırmanın geçerlilik ve güvenirliğini etkileyebileceği için çalışma örnekleminde çıkartılmıştır. Bu sebeple de 58 öğrencinin ölçek formu değerlendirme kapsamına alınmamıştır.

Öğrencilerden elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS 21.0 paket programı kullanılarak yapılmıştır. Verilerin yapı geçerliliği faktör analizi ile sınımlanmıştır. Faktör analizi çok fazla sayıdaki değişkeni daha az sayıdaki faktör boyutuna indirgeme, değişkenler arasındaki korelasyona bakma ve birbirleri ile yüksek korelasyon veren soruları gururlandırma işlemidir (Şeker & Gençdoğan, 2006: 89). Faktör analizi aynı zamanda hiçbir guruba uymayan değişkenlerin de liste dışı tutularak değişken sayısının azaltılmasına yardımcı olmaktadır (Kozak, 2014: 150). Araştırmada var olan değişkenler arasındaki ilişkileri sorgulayarak yeni bir yapı ortaya koyulmak istendiği için toplanan verilere açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır. Açımlayıcı faktör analizi; farklı bileşenlerden oluştuğu için yapısı tam olarak bilinmeyen ama varlığı da ortada olan değişkenlerin yapılarını ortaya çıkarmak, belli bir özelliği ölçmek için ölçme araçları geliştirmek, çözümlenerek işlenmesini ve anlamlandırılmasını kolaylaştırmak amacıyla fazla miktardaki veriyi en az içerik kaybıyla gruplandırmak suretiyle aza indirmek gibi amaçlarla yapılır (Can, 2014: 294, Özdamar, 2004: 235) Ancak, faktör analizi tüm veri setleri için uygun olmayabilir. Öncelikle toplanan verilerin faktör analizi için uygunluğu test edilmeli ve test sonucu, istatistiksel olarak anlamlı bulunursa faktör analizine geçilmelidir. Verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ile incelenebilir (Büyüköztürk, 2007: 126).

3. Bulgular

Bu bölümde, yapılan analizler sonucunda elde edilen bulgular sistematik bir biçimde sunulmuştur.

Geleneksel Türk Sanat Müziği Dersi Tutum Ölçeği'nin geliştirilmesi sırasında, öğrencilerden toplanan verilerin açımlayıcı faktör analizine uygun olup olmadığı Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testi ile belirlenmiştir. "KMO katsayısı veri matrisinin veri analizi için uygun olup olmadığını, veri yapısının faktör

çıkarma için uygunluğu hakkında bilgi verir. Faktörleştirilebilirlik için KMO'nun 0.60'dan yüksek çıkması beklenir. Barlett testi ise değişkenler arasında ilişki olup olmadığını kısmi korelasyonlar temelinde inceler. Hesaplanan ki-kare istatistiğinin anlamlı çıkması, veri matrisinin uygun olduğunun göstergesidir" (Büyüköztürk; 2014). Bu araştırmada, verilerden elde edilen KMO değeri 0,92'dır. Tablo 1'de Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Bartlett's testi sonuçları görülmektedir.

Tablo 1: Kaiser-Meyer-Olkin ve Bartlett's Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy		
		,929
Bartlett's Test of Sphericity		
Approx. Chi-Square		1806,697
df		153
Sig.		,000

Taslak ölçekte yer alan 40 madde üzerinde yapılan analiz sonucunda birden çok faktörde yüksek yük değerine sahip maddeler ile madde değeri 0,30'dan düşük olan maddeler ölçekten çıkartılmıştır. 19, 13, 22, 5, 39, 14, 15, 8, 25, 10 ve 16. maddelerin binışik, 23. ve 7. maddelerin ise madde yük değeri 0,30'dan düşük olduğu görülmüştür. Binışik ve madde yük değeri 0,30'dan düşük olan maddeler ölçekten çıkarıldıktan sonra kalan maddelere yeniden faktör analizi yapılmıştır.

Ölçekte kalan on dört madde üzerinde çok sık kullanılan bir analiz yöntemi olan Temel Bileşenler Analizi yapılmıştır. Değişkenler arasındaki bağımlılık yapısının yok edilmesi veya boyut indirgeme amacıyla kullanılan Temel Bileşenler Analizi tek başına kullanılan bir analiz olduğu gibi, başka analizler için veri hazırlama tekniği olarak da kullanılmaktadır (Akt: Sangün, 2007: 17). Bu analiz sonucunda ölçeğin 2 faktörlü bir yapıda olduğu görülmüştür. Faktörlerden birincisi ölçeğe ilişkin toplam varyansın %53,5'ini, ikincisi ise % 9,5'ini açıklamaktadır. İki faktörün açıkladıkları varyansın toplam değeri %63'tür. Temel Bileşenler Analizi sonuçları Tablo 2'de gösterilmiştir.

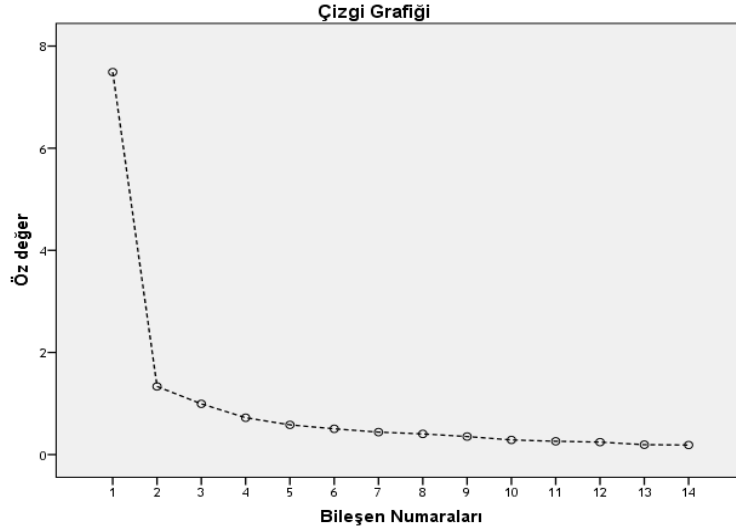
Tablo 2: Temel Bileşenler Analizi Sonuçları

Bileşenler	Başlangıç Özdeğeri (Initial Eigenvalues)			Kareler Toplamı Ekstraksiyonu (Extraction Sums of Squared Loadings)		
	Toplam	Varyans Yüzdesi	Toplanmış Yüzde	Toplam	Varyans Yüzdesi	Toplanmış Yüzde
1	7,491	53,504	53,504	7,491	53,504	53,504
2	1,335	9,533	63,037	1,335	9,533	63,037
3	,994	7,099	70,136			
4	,722	5,156	75,292			
5	,583	4,164	79,456			
6	,505	3,605	83,061			
7	,440	3,143	86,204			
8	,405	2,894	89,098			
9	,354	2,525	91,623			
10	,287	2,047	93,670			
11	,261	1,862	95,533			
12	,245	1,747	97,280			
13	,194	1,383	98,663			
14	,187	1,337	100,000			

Faktör sayısı belirlemede farklı yöntemler kullanılmakla birlikte Kaiser'in ölçütü ve öz değer grafiği (Scree plot) en yaygın kullanım alanına sahip olan yöntemlerdendir. Kaiser'in ölçütüne göre öz değeri (Eigenvalue) 1,00'e eşit ya da daha büyük olan faktörler analizde kalmaktadır (Büyüköztürk, 2007: 125). Veriler üzerinde yapılan ilk analizde, çok faktörlü olduğu görülen ölçek, varimax döndürme işlemi sonrasında en son halini almıştır.

Grafik incelendiğinde birinci faktörden sonra yüksek ivmeli bir düşüş görülmektedir. Bu durum ölçeğin genel bir faktöre sahip olabileceğini göstermektedir. Grafikte birinci faktörden sonra, daha az olmakla beraber ivmeli bir düşüş olduğu söylenebilir. Bu grafik verisi ölçeğin iki faktöre sahip olabileceğini düşündürmektedir. Grafik 1'de öz değerlere göre çizilen çizgi grafiği görülmektedir.

Grafik 1: Öz Değerlere Ait Çizgi Grafiği

Veriler üzerinde yapılan varimax döndürmeli temel bileşenler faktör analizi sonucuna göre, ölçeğin öz değeri 1'in üzerinde olan 2 faktörlü bir yapıya sahip olduğu görülmektedir. Bu faktörlerin toplam varyansın açıklanma oranları ise; birinci faktörün %53,5, 2. ikinci faktörün ise % 9,5 dir. Analiz sonucunda ortaya çıkan iki faktörün birlikte maddelerdeki toplam varyansın ve ölçeğe ait varyansın %63'ünü açıkladığı görülmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ise $\alpha=0,929$ olarak bulunmuştur.

Geleneksel Türk Sanat Müziği dersi taslak tutum ölçeği üzerinde gerçekleştirilen analizler sonucunda ortaya çıkan 14 madde üzerinde yapılan döndürülmüş temel bileşenler faktör analizi sonuçları Tablo 3'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Geleneksel Türk Sanat Müziği Dersi Tutum Ölçeğinin Faktör Analizi Sonuçları

Madde No	Faktör Ortak Varyansı	Döndürme Sonrası Yük Değeri	
		Faktör-1	Faktör-2
Madde 1	,746	,814	
Madde 2	,707	,810	
Madde 3	,680	,761	
Madde 4	,670	,760	
Madde 5	,539	,685	
Madde 6	,650	,655	
Madde 7	,655	,583	
Madde 8	,723	,346	
Madde 9	,748		,797
Madde 10	,564		,794
Madde 11	,715		,772
Madde 12	,749		,768
Madde 13	,159		,743
Madde 14	,520		,735
Açıklanan Varyans			
Toplam : %63			
Faktör-1 : %53,5			
Faktör-2 : % 9,5			
Cronbach's Alpha: ,929			

4. Sonuç

Tutum kavramına ilişkin literatür incelendiğinde (Öner, 1994, Silah, 2005, Arkonaç, 2005, Tezbaşaran, 2008, Canakay, 2006, Özgüven, 2007, Özmenteş, 2006, Şen, 2011, Umuzdaş, 2012, Yalçınkaya, Eldemir, 2013, Sönmezöz, 2014) gerek müzik eğitimi anabilim dallarında, gerekse mesleki müzik eğitimi verilen diğer kurumlarda Geleneksel Türk Sanat Müziği derslerine ilişkin öğrenci tutumlarını değişik boyutlarıyla ölçmeye yarayacak tutum ölçeklerinin yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Bundan dolayı tutumları değişik boyutlarıyla güvenilir bir biçimde ölçebilecek ölçeklere, buna bağlı olarak ta ölçek geliştirme çalışmalarına ihtiyaç olduğu ortadadır.

Mevcut durum göz önünde bulundurularak yapılan bu araştırma sonucunda, 2 faktörlü, 12'si olumlu, 6'sı ise olumsuz önermeden oluşan 14 maddelik bir Geleneksel Türk Sanat Müziği dersi tutum ölçeği elde edilmiştir. Geliştirilen ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı $\alpha=0,929$ 'dur. Bu veri, ölçeğin Geleneksel Türk Sanat Müziği dersine ilişkin öğrenci tutumlarını güvenilir bir şekilde ölçebilecek nitelikte ve geçerli bir

ölçek olduğunu göstermektedir. Tüm bulgular üzerinden genel bir değerlendirme yapıldığında, geliştirilen Geleneksel Türk Sanat Müziği Dersi Tutum Ölçeği'nin iç tutarlılığa sahip, geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- ARKONAÇ, A. Sibel (2005). *Sosyal Psikoloji*, İstanbul: Alfa Basım Yayın.
- ATKINSON, L. Rita, ATKINSON, C. Richard, SMITH, E. Edward, BEM, J. Daryl & HOEKSEMA-NOLEN, Susan (2010) *Hilgard's Introduction to Psychology*, (Çev.: Yavuz Alogan) Ankara: Arkadaş Yayınevi.
- AYDIN, Orhan (2008). *Tutumlar, Davranış Bilimlerine Giriş*, (Ed.: E. Özkalp), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- BAŞARAN, İ. Ethem (2000). *Eğitimin Psikolojik Temelleri Eğitimi Psikolojisi*, Ankara: Feryal Matbaası.
- BİNBAŞIOĞLU, Cavit (1995). *Eğitim Psikolojisi*, Ankara: Yargıcı Matbaası.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Şener (2014). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizleri El Kitabı İstatistik, Araştırma Deseni ve SPSS Uygulamaları ve Yorum*, Ankara: Pegem akademi.
- CAN, Abdullah (2014). *SPSS İle Bilimsel Araştırma Sürecinde Nicel Veri Analizi*, Ankara: Pegem Akademi.
- CANAKAY, UÇAL, Esin (2006). "Müzik Teorisi Dersine İlişkin Tutum Ölçeği Geliştirme", *Ulusal Müzik Eğitimi Sempozyumu Bildirisi*, 26-28 Nisan, Denizli: Pamukkale Üniversitesi.
- CÜCELOĞLU, Doğan (2012). *İnsan ve Davranışı Psikolojisinin Temel Kavramları*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- DEWDNEY, Patricia & ROSS, C. Sheldrick (1994). "Flying a Light Aircraft: Reference Service Evaluation from a User's Viewpoint", *RQ* 34, S. 2, s. 217-230.
- ERDEN, Münire & AKMAN, Yasemin (2006). *Eğitim Psikolojisi Gelişim-Öğrenme-Öğretme*, Ankara: Arkadaş Yayıncılık.
- ERKUŞ, Adnan (2003). *Psikometri Üzerine Yazılar*, Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- GÖMLEKSİZ, M. Nuri & KAN, A. Ülkü (2012). "Eğitimde Duyuşsal Boyut ve Duyuşsal Öğrenme", *Turkish Studies*, S. 7/1, s. 1159-1177.
- GÜNEY, Salih (2008). *Davranış Bilimleri*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- HOGG, A. Michael & VAUGHAN, M. Graham (2005). *Social Psychology*, (Çev.: İbrahim Yıldız, Aydın Gelmez), Ankara: Ütopya yayınevi.
- KAGITÇIBAŞI, Çiğdem (1999). *Yeni İnsan ve İnsanlar*, İstanbul: Evrim Yayıncılık.
- KARAGÖZ, Yalçın & EKİCİ, Süleyman (2004). "Sosyal Bilimlerde Yapılan Uygulamalı Araştırmalarda Kullanılan İstatistiksel Teknikler ve Ölçekler", *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, Cilt 5, S. 1, s. 25-43.
- KILINÇ, Ahmet & SALMAN, Selahattin (2007). "Okul Deneyimini Derslerine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi", *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 27, S. 1, s. 23-35.
- KOZAK, Metin (2014). *Bilimsel Araştırma: Tasarım, Yazım ve Yayımlama Teknikleri*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Krech, D. ve Crutchfield, R. S. (1994). *Sosyal psikoloji*, (Çev.: Erol Güngör), İstanbul: Ötügen Neşriyat A.Ş.
- ÖNER, Necla (1994). *Türkiye Kullanılan Psikolojik Testler, Bir Başvuru Kaynağı*, İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Matbaası.
- ÖZÇELİK, D. Ali (1989). *Eğitim Programları ve Öğretim*, Ankara: ÖSYM Eğitim Yayınları.
- ÖZGÜVEN, İ. Ethem (2007). *Psikolojik Testler*, Ankara: Pdrem Yayınevi.
- ÖZMENTEŞ, Gökmen (2006). "Müzik Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi", *İlköğretim Online*, 5(1), s. 23-29.
- SANGÜN, Levent (2007). *Temel Bileşenler Analizi, Ayırma Analizi, Kümeleme Analizleri ve Ekolojik Verilere Uygulanması Üzerine Bir Araştırma*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- SARACOĞLU, A. Seda & KÜÇÜKOĞLU, Adnan (2015). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Pegem akademi.
- SENEMOĞLU, Nuray (2005). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim*, Ankara: Gazi Kitapevi.
- SİLİLAH, Mehmet (2005). *Sosyal Psikoloji, Davranış Bilimi*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- SÖNMEZÖZ, Feyza (2014). "Müzik Öğretmeni Adaylarının Piyano Dersine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi", *Turkish Studies*, S. 9/2, s. 1377-1388.
- ŞEKER, Hasan & GENÇDOĞAN, Başaran (2006). *Psikolojide ve Eğitimde Ölçme Aracı Geliştirme*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- ŞEN, Yavuz (2011). *Müzik Öğretmenliği Öğrencilerinin "Geleneksel Türk Müziği Dersleri"ne İlişkin Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- ŞERİF, Muzaffer & ŞERİF W. Carolyn (1996). *Sosyal Psikolojiye Giriş*, Cilt II, (Çev.: Mustafa Ataka, Aysun Yavuz), İstanbul: Sosyal Yayınlar.
- ŞİMŞEK, M. Şerif., AKGEMCİ, Tahir & ÇELİK, Adnan (2005). *Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış*, Konya: Adım Matbaacılık.
- TEZBAŞARAN, A. Ata (2008). *Likert Tipi Ölçek Hazırlama Klavuzu*, Üçüncü Sürüm e-kitap. https://www.academia.edu/1288035/Likert_Tipi_Ölçek_Hazırlama_Klavuzu
- UMUZDAŞ, Serpil (2012). "Viyolonsel Dersine İlişkin Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi", *İlköğretim Online*, 11(2), s.472-479.
- YALÇINKAYA, Begüm & ELDEMİR, A. Can (2013). "Bireysel Çalgı Dersine İlişkin Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi", *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, Cilt. 10,S, 21, s. 29-36.